

כ' חשוון ה'תשפ"א	כניסת שבת	יציאת שבת
ירושלים	16:05	17:23
ת"א	16:12	17:24
חיפה	16:15	17:22
באר שבע	16:28	17:25

אירליו של צהחן

פרשת "וירא"

אברהם אבינו מסמל את מידת החסד מהסוג האחרון. זה היה חסד שנבע מענווה עצומה: "וְאֵלֶיךָ עָפַר וְאָפַר". דווקא משום שהכיר את מקומו בעולם, הרעיף חסד על כל אחד ואחד והעניק מכל אשר לו לזולתו. והנביא אומר:

"הַגִּיד לְךָ אָדָם, מִה־טוֹב; וּמִה־ה' דּוֹרֵשׁ מִמֶּךָ, כִּי אִם-עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאֶהְבֵּת חֶסֶד, וְהִצַּעַת לְכֹתֹ, עִם-אֲלֹקֶיךָ." (מיכה ו', ח')

מלבד הדרישה העומדת בפנינו לקיום המצוות, חשוב לא פחות לקיימם בצנעא. מידת החסד שציווה עליה הקב"ה היא נדיבות לב לזולת בלא כל רווח אישי. אם הנותן מצפה לזכות ברגשי כבוד כלפיו - אומנם עשה חסד, אך הפסיד את המעלה המושלמת.

אחד מתלמידי החפץ חיים פנה אל רבו וסיפר לו כי הוא עומד לצאת לאמריקה לשליחות. מששמע זאת החפץ חיים ביקש ממנו כי יעזור לו במציאת תורם עבור הדפסת ספרו 'ספר המצוות הקצר', שלא מכבר סיים לכתוב אותו, ועד עתה לא עלה בידו להדפיסו מחוסר ממון. שמח התלמיד על ההזדמנות שנקרתה לפתחו לסייע לורבו להוציא את ספרו לאור עולם, ונענה בחיוב לבקשתו. אך החפץ חיים הוסיף ואמר: 'דע לך כי בקשתי איננה פשוטה כלל, כי כיון שכל כוונתי בהדפסת הספר היא לשם שמים, חפץ אני כי גם התורם של הספר יעשה כן לשם שמים בחפץ לב ולא לשם כבוד או הנצחה, ואף אם יבקש הנצחה ויטעים לוותר עליה פנח שישמע ממך את התנאי שלי, כבר לקלקל בזה את המטרה, ונפל אחר בתרומתי ולא ארצה להשתמש בזה עבור הדפסת הספר.'

יצא התלמיד לשליחותו, וכשהגיע לאמריקה נפל למשכב. רופא מקומי בדק אותו והורה לו כי לצורך הבראתו עליו לשהות באזור חמים יותר והמליץ לו לנסוע לפלורידה. בהגיעו למקום, ירד מהרכבת, ובעודו פוסע ברציף, נגש אליו יהודי אמריקאי, ברכו לשלום, ומיד הסביר לו כי הוא עומד כאן כדי להזהיר את האורחים לבלתי יתקרבו אל בית המלון 'היכשר' בעיר, משום שכשרותו אינה אלא של רבנות רפורמית. כשמוע האורח את דבריו שאל אותו: 'אם כן, היכן אפשר להתארח בעיר זו?'

'אני מזמין אותך להתארח בביתי' הציע לו היהודי בסבר פנים יפות, ובני ביתו קיבלוהו במאור פנים ודאגו לכל צרכיו במלואם. באחת משיחותיו של תלמיד החפץ חיים עם מארחו, סיפר לו על מטרת בואו לאמריקה, ושאלו האם הוא מכיר אדם שיהיה מוכן לתרום אלף דולר להדפסת ספרו של החפץ חיים, ומחמת טרדותיו ומחלתו שכח כלל להזכיר לו את תנאיו של החפץ חיים, כי על התורם לעשות זאת מרצונו הטהור ללא כל בקשת הנצחה או כבוד.

שמע המארח את הבקשה, ולאחר שהרהר קמעה השיב לו כי הוא בעצמו היה רוצה לתרום את הסכום הנדרש, ומיד הוסיף, כי הוא רוצה לתרום את כל הסכום לבדו ללא שותפים, וכי הוא מעוניין לתרום בעילום שם בלא שאף אדם בעולם יידע מהתרומה, וללא כל הנצחה בספר.

שמע האיש את דבריו וקפא על מקומו, הנה מאת ה' היתה זאת!! ללא שהזכרתי את תנאיו של הח"ח זימנה לי ההשגחה בדיוק את מבוקשו של רבי!! בשמחה רבה של השליח לראדן כשבידו מלא הסכום להדפסת הספר, ולאחר זמן קצר יצא לאור עולם 'ספר מצוות הקצר'.

לאחר פטירת החפץ חיים, זכה מקורב זה לעלות לארץ ישראל. יום אחד כאשר הוא יושב על מרפסת ביתו, הנה הוא רואה את הגאון רבי בצלאל זיולטי זצ"ל - באותם ימים אברך צעיר הנשוי לביתו של רבי ירחמיאל וקסלר בעל צדקה גדול - פוסע על המדרכה שליד ביתו. כשראהו ממרפסת ביתו הזמינו לעלות לביתו, וסיפר לרבי בצלאל את כל קורות תרומת הדפסת 'ספר המצוות הקצר' של החפץ חיים.

לתמיחה רבי בצלאל איך סיפור זה נוגע אליו, השיבו, שאותו יהודי שזכה להיות התורם של הספר הוא לא אחר מאשר חמ"ך רבי ירחמיאל וקסלר!! האם ידועה לך דבר התרומה? האם חותנת סיפר לך ע"כ? שאל המארח את רבי בצלאל. 'לא' - השיב רבי בצלאל - 'מעולם לא סיפר לי חותני על דבר התרומה, ומעולם לא שמעתי עליה מאיש'.

רבי בצלאל הסתקן לדעת האם נכונים הדברים ונסע לבית חותנו ושאלו: האם נכון מה ששמעתי אודות תרומתכם להדפסת 'ספר המצוות הקצר' של החפץ חיים?

רבי ירחמיאל קפץ ממקומו בסערה, מנין לך כל זאת?

יום חם בחברון. אברהם אבינו, שלושה ימים לאחר שקיים את מצוות המילה, "יִשָּׁב פֶּתַח-הָאֵהָל, כְּחֹם הַיּוֹם." (י"ח, א').

"וַיֵּשֶׁב עִינָיו, וַיֵּרָא, וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים, נֹצְבִים עִלָּיו; וַיֵּרָא, וַיֵּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל, וַיִּשְׁתַּחוּ, אַרְצָה." (י"ח, ב')

מקשה רש"י, מדוע כתוב בפסוק לשון 'וירא' שתי פעמים, הרי ה'וירא' השני נראה מיותר? ומסביר: הראשון כמשמעו. והשני לשון הבנה.

ומסביר מרן ה'אבי עזרי' (בספרו 'מראש אמנה'), שהתורה באה ללמדנו, שמצוות צדקה היא לא רק בנתינת צדקה לעני המבקש מאתנו, אלא מצוות צדקה היא בחיפוש וראיית הנצרך לצדקה כדי לעזור לו.

וזו כוונת התורה שכתבה פעמיים את המילה "וירא" – ה"וירא" השני בא ללמדנו, שאברהם התבונן לראות האם האורחים שבאו לקראתו נצרכים להכנסת אורחים וצדקה; הוא לא חיכה שהם ידפקו על דלת אוהלו לבקש צדקה, אלא ברגע שהוא נשא את עיניו "וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים", מיד התבונן לראות האם הם צריכים אוכל ושתייה, הבין, "וַיֵּרָא, וַיֵּרָץ לִקְרָאתָם."

ובזה ביאר ה'אבי עזרי' גם את לשון הגמרא (כתובות סח ע"א) "כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים", כי לכאורה היה צריך לכתוב "המונע ידו מן הצדקה", אלא שזה יסוד מצוות הצדקה: שלא די בנתינת צדקה, אלא שיש חיוב לא להעלים עין, לבדוק ולהתבונן מי נצרך לצדקה, ובה מקיים את פסגת מעלת מצוות הצדקה.

אברהם אבינו השריש בכלו את מידותיו. שני יסודות נטע בנו, שתי מידות הקנה לנו. האחת: מידת האמונה: כל ישראל הם מאמינים בני מאמינים – בניו של אברהם אבינו שנאמר בו: "וְהָאֱמֹן, בְּה'..." ומידה נוספת שהושרשה על ידו בכל ישראל, שהם גומלי חסדים, ומי שאינו רחמן וגומל חסדים בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו.

אמר רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל: "לא נברא האדם בעולם לעצמו. האדם נברא כדי להועיל לאחרים, ככל אשר ימצא בכוחו לעשות!"

לפני שבועיים, נפטר השחקן יהודה ברקן ז"ל מקורונה. הנה סיפור שנהג לספר, ויכול לעזור גם לאחרים:

לפני כמה שנים הוא נקלע לחובות גדולים, גם לשוק האפור. עוד בעיות משפחתיות ואישיות הופיעו, והובילו אותו למצב נפשי קשה מאוד.

ביום שישי אחד, בשיא הדכדוך, הטלפון שלו צלצל שוב ושוב. הוא לא רצה להרים, כי חשב שזה בטח עוד אחד מבעלי החוב, אבל לבסוף ענה. זה היה חיים. אדם עני, שהשיג את המספר של השחקן המפורסם והמצליח, וצלצל כדי לבקש נדבה. אין לנו כסף לקנות אוכל לשבת, אמר חיים, ואתה בטח עשיר ויכול לעזור לנו. יהודה ניסה להסביר לו שהוא בעצמו במצוקה, אבל אז הכניס יד לכיס ומצא שם שטר של 200 ש"ח.

הוא אמר לחיים להגיע אליו, ונתן לו בהתרגשות את השטר. הרגע הזה שינה את חייו לטובה. אחרי חודשים של הימלטות מכל העולם, הקב"ה בא לעזרתו וסיפק לו מקור פרנסה. הוא נשם לראשונה נשימה עמוקה בסיפוק, אפילו בשמחה, והחליט ליצור קשר עם הנושים ולהגיע איתם להסדר.

"לא משנה כמה אני במצוקה", הסביר שנים אחר כך, "אני תמיד יכול לתת לאחרים. וכשאני נותן – אני בעצם מקבל הכי הרבה. חיים פנה אלי בתקופה איומה, שבה חששתי שאני עלול לפגוע בעצמי, והראה לי שאני עדיין יכול לסייע. אומרים 'צדקה תציל ממוות'. היא מצילה את המקבל, אבל גם את הנותן."

אם כן, התורה מבליטה את עומק חסדו של אברהם, את הצורך הטבעי שלו להיטיב לזולת. מידה זו יכול לרכוש האדם משני מניעים:

יש אדם הגומל חסד עם רעהו מתוך תחושת גדולה. הוא מרגיש עשיר וגדול, ומכוח גדולתו הוא רוצה להרעיף חסד על הכלל. ברם, יותר משיש כאן חסד עם הזולת יש כאן התפארות עצמית. מאידך, יש גמילות חסד שבאה דווקא מצד תחושת ענווה ושפלות, הכרת תודה לבורא עולם על החסדים שגומל עימו יום יום, ומשום כך רוצה האדם לקיים את מצוותיו ולגמול חסד עם אחרים. חסד שכולו מסירות לזולת והתעלות על הצרכים האישיים.

אדם שפגשני בדרך סיפר לי שהוא עצמו נשלח ע"י החפץ חיים לחפש תורה לספר, אך שמע רבי ירחמיאל את הדברים ונחלי דמעות פרצו מעיניו, בכי מר בכה, וכל ניסיונותיו של רבי בצלאל להרגיעו עלו בתוהו. כאשר נרגע מעט, הסביר רבי ירחמיאל לחתנו: יודע אתה כמה צדקות עשיתי בימי חיי, אך לרובם אין די ערך, משום שהם התפרסמו ברבים, וכבוד גדול עשו לי עליהם, וממילא ננגסו בכך זכויותיי. מעשה אחד היה נקי לגמרי, בלא שאיש ידע עליו, ובלא שקיבלתי אפ"י מעט כבוד, והוא זכות הדפסת ספרו של החפץ חיים, ועם מעשה זה הייתי עולה לב"ד של מעלה ומקבל עבור זה שכר שלם משמיים, ועתה כאשר נודע לך דבר התרומה, גם את השכר הזה הפסדתי, וכי לא אבכה על כך??

אם כן, תכלית בחירתו של אברהם אבינו הוא ייסוד עם שינחה את כלל האנושות לאמונה בה' ולהליכה בדרך הצדק והמשפט, מתוך ההבנה, שאין האדם נברא עבור עצמו, אלא כדי להעניק לאחרים, בגמילות חסדים לגופם ולנפשם, ובכך הוא מתעלה לעשות רצון בוראו, שנאמר: **"כִּי יִדְעֲתוּ, לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוה אֶת-בְּנֵי וְאֶת-בִּיתוֹ אַחֲרָיו, וְשָׁמְרוּ דְרֹךְ ה', לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט--לְמַעַן, הָבִיא ה' עַל-אַבְרָהָם, אֶת אֲשֶׁר-דָּבַר, עֲלָיו."** (י"ח, י"ט)

כאמור, התורה מספרת בפרשתנו: **"וַיִּטַע אֱשֶׁל, בְּבֵאֵר שְׁבַע; וַיִּקְרָא-שָׁם--בְּשֵׁם ה', אֶל-עוֹלָם."** (כ"א, ל"ג). חז"ל מסבירים שיאש"ל הוא פונדק לאורחים, ושעיקר מטרתו של אברהם הייתה להחזיר באורחיו את ההכרה שיש מנהיג לבריאה וכל מה שנהנים מהעולם הוא מהקב"ה, ולו יש להודות, וכפי שהביא רש"י מדברי חז"ל (סוטה ז): **"לאחר שאוכלים ושותים אמר להם ברכו למי שאכלתם משלו. סבורים אתם שאכלתם משלי, אכלתם משל בורא העולם."**

בשנה האחרונה אנו חווים מצב קשה, כאשר מגיפה פוגעת בכל העולם. אנו מאמינים בני מאמינים, יודעים שכל דבר שקורה בעולם, קטן או גדול, **הכל בהשגחתו ית"ש**. קל וחומר דבר גדול כזה, סכנת נפשות. וכותב הרמב"ם בתחילת הלכות תעניות, שכשמגיעה צרה על הציבור, צריך לדעת שמקורה בגלל מעשים רעים, ולכן צריך להשתדל לחזור בתשובה לתקן את מעשנו וכך תסתלק הצרה. ומוסיף שם, שאם יאמרו שמה שאירע היה מקרה – 'הרי זה דרך אכזריות', וחס ושלום יכול להוסיף צרות. ואילו הרי"ן כותב בדרשות (דרוש ו), שבזמן צרה יחפשו היטב במעשים כדי לרפא את הנפש, כי חולי הנפש הוא שורש חולי הגוף, וכדי לרפא את הגוף צריך תחילה לרפא את הנפש, וזה קודם.

אולם מה עלינו לתקן? דבר זה חייב להיות דברים הכוללים את כל העולם כולו, שהרי כל העולם כולו נפגע במגיפה הזו.

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל אמר פעם ש"דורנו הוא דור של עשירות, לא היה דור כזה מימות בית שני". הרי ידוע, שעד לפני כמה דורות, היה צריך לשאוב מים מבור בחצר, לחמם את הבית היה צריך להדליק עצים, וודאי שלא היה לה טלפונים, קל וחומר ניידים. על כל החסדים שאנו מקבלים בדורנו, צריכים להודות להשי"ת על זה!

אבל יש חסד אחד שעולה על כולם. בדורות הקודמים לא הייתה תרופה להרבה מן המחלות, והרבה נפטרו בצעירותם. היום בס"ד ישנן רפואות רבות להרבה מחלות, ואנשים מאריכים ימים ושנים הרבה יותר מדורות שלפנינו. **נתן הקדוש ברוך הוא חכמה בלב החוקרים הרופאים** והם מצאו רפואות, שבאמצעותן אפשר להימנע שלא נחלה לעתיד.

בדורות שלפני מלחמת העולם היו מאוד מצויות 'מגיפות'. אנו מוצאים בספריהם של הגאון רבי עקיבא איגר והחתם סופר, החפץ חיים ועוד גדולים, שמזכירים את מגפת החולירע ועוד הרבה מגיפות אחרות. היום ב"ה יש דרכים למנוע מגיפות שונות. **זהו חסד שאין דוגמתו**. אבל רוב העולם אינו מודה להקב"ה על הטובות של דורנו, ואפילו על הרפואות של מניעת המחלות והמגיפות.

אומר הקדוש ברוך הוא: 'אם לא מודים לי – אתן לכם לטעום את המגיפה בדור הזה, כמו שהיה מצוי בדורות שלפני המלחמה, אולי אז יכירו לי טובה, אולי יודו לי'.

וכך כתב הלבוש (או"ח סי' מ"ו): בכל יום אנו אומרים סדר מאה ברכות שתיקנו חז"ל, כי בזמן דוד המלך נפטרו בכל יום מאה אנשים, ואף אחד לא ידע על מה העונש הזה, עד שדוד המלך ראה ברוח קדשו שנפטרו על 'שלא שיבחו את הקדוש ברוך הוא כראוי', כמו שצריך לשבחו על כל טובותיו, ואז תיקן שיאמרו בכל יום מאה ברכות, ופסקו מלמות.

וכותב **ספר חסידים** (סי' מו), שכאשר אדם מברך את ברכות הנהנין על מאכל למשל, יכוון לברך את ריבונו של עולם על חסדו שהביא לו את המאכל, וגם בברכות המצוות יכוון לברך את ה' על שבחסדו ציווה את המצווה. ולא יברך באופן של 'מצות אנשים מלומדה' – מתוך שרגיל לברך את הברכות, אלא מתוך כוונה כנה להודות להשי"ת.

ומוסיף ספר חסידים: אם לא עושים כן, חורה אפו של הקב"ה והוא נשבע לאבד חכמת חכמיו, ככתוב בישיעה (כט, יג-יד): **"וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי, יְיָ כִּי נִגַּשׁ הָעַם הַזֶּה, בְּפִי וּבִשְׁפָתָיו בְּדַבְּרִי, וְלִבּוֹ רַחֵק מִמֶּנִּי--וַתְּהִי יְרֵאָתָם אֵתִי, מִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדָה. לָכֵן, הִנְנִי יוֹסֵף לְהַפְלִיא אֶת-הָעַם-הַזֶּה--הַפְּלִא וּפְלֵא; וְאֶבְדֶּה חֲכַמֹּת חֲכָמָיו, וּבִינַת נְבִיָּו תִּסְתַּפֵּר. – אִם רַק בָּפֵה וּבִשְׁפָתָיִים מוֹצִיאִים דִּבְרֵי כְבוֹד לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲבֵל הֲלֵב אֵינוֹ כֵּאֵן - בְּגַלְל זֶה יִקְבְּלוּ עוֹנֵשׁ, כְּכַתוּב שֶׁם (פסוק יז): **"וְאֶבְדֶּה חֲכַמֹּת חֲכָמָיו, וּבִינַת נְבִיָּו תִּסְתַּפֵּר."** ומפרשים: שתסתלק החוכמה מהחכמים.**

הנה לפנינו מקור מספר ישעיה שכאשר אין מודים להשי"ת על חסדו הגדול מתוך עומק הלב – יכול הדבר להביא למגיפה ח"ו ולהסתרת פתרונו מחכמי הדור.

אבל עדיין צריך עיון: המגיפה הזו הרי פגעה בכל העולם. בן נח מחויב רק בשבע מצוות, ולכאורה אינו מחויב להודות לה', שהרי זה אינו משבע המצוות, ולמה כל הגויים נענשים במגיפה?

ומסבירים, שגם הגוי צריך להכיר את בורא עולם ולהודות לו על חסדו הגדולים, כדברי הרמב"ן בדרשתו 'תורה תמימה', שהשי"ת ברא את האדם כדי שיכיר אותו, ואם אינו מכירו – אינו אדם אלא כבהמה! כך אומר הרמב"ן גם בפרשת האזינו (לב, כו), שהקב"ה ברא את האדם שיכירו ויודה לשמו, והדבר מוכח גם מנוסח תפילת שחרית לשבת, שקבעו הקדמונים בסוף פסוקי דמזמרה: **"שכן חובת כל היצורים** להודות להלל לשבח וכו", והרוקח בפירושו סידור התפילה מוכיח זאת מתהלים פרק קיז: **"הִלְלוּ אֶת-ה', כָּל-גּוֹיִם; שִׁבְחוּהוּ, כָּל-הָאֲמִים. כִּי גָבַר עֲלֵינוּ, חֲסִדוֹ-- וְאֶמְתֶּה' לְעוֹלָם: הִלְלוּ-הוּא. כל הגויים צריכים לשבח את ריבונו של עולם, וכל שכן אנו, ככתוב: **"כִּי גָבַר עֲלֵינוּ, חֲסִדוֹ."****

במגיפה הזו בולטות מאוד שתי נקודות: **א.** שלרופאים אין בהירות כיצד ניתן להתרפאות, מהן ההשלכות העתידיות, ואיך נוכל למנוע זאת להבא. **ב.** הפסד ממון רב שהושקע, בפרט בתרבות הפנאי.

הקדוש ברוך הוא מביא על כל העולם כולו מצב קשה, כי אנשים בגלל הגאווה שוכחים את ריבונו של עולם ככתוב בפרשת עקב (דברים ח) **"וַיִּאֲכַלְתָּ, וְשָׂבַעְתָּ--וַיְבָרַכְתָּ אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ, עַל-הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר נָתַן-לָךְ. הַשְּׂמֶר לָךְ, פֶּן-תִּשְׁכַּח אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ, לְבִלְתִּי שְׁמֵר מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקֹּתָיו, אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם. פֶּן-תֵּאֲכַל וְשָׂבַעְתָּ; וּבְיָמֵי טוֹבִים תִּבְנֶה, וְיִשְׂבַּעְתָּ. וּבִקְרָךְ וּצְאֵנָךְ יִרְבְּנוּ, וְכִסְף וְזָהָב יִרְבֶּה-לָךְ; וְכָל אֲשֶׁר-לָךְ, יִרְבֶּה. וְרַם, לְבָבְךָ; וְשָׁכַחְתָּ אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ, הַמוֹצִיאֶךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם מִבְּיַת עֲבָדִים. ... וְאָמַרְתָּ, בְּלִבְבְּךָ: **כַּחַי וְעַלְמָם יָדִי, עֲשָׂה לִי אֶת-הַחִיל הַזֶּה."****

הכוונה ביחילי הוא לנכסים, כסף. אולם 'חילי' הוא גם בחינה של חכמה ודעת ובפרט חכמת הרפואה. הקדוש ברוך הוא בא באמצעות הקורונה (קורונה = באפו ובחרונו = 367) ללמד שהכל בא ממנו, הכסף, והרפואות, ועל הכל צריך להודות לו בתמידיות.

ואם אין מודים לריבונו של עולם על החסדים, על העשירות, וכל שכן אם לא מודים אפילו על הרפואות ועל המניעות של המחלות והמגיפות, או אז הקב"ה יכול ח"ו למנוע אותם מאתנו, כדי לעורר שיודו לו.

אמנם, חס ושלום לומר שאותם אנשים שמתו במגיפה, לא הודו לריבונו של עולם. הרבה מהם היו צדיקים שהודו תמיד לרבש"י, אלא הפטירה שלהם היא תחת הרבה אנשים אחרים. איננו יכולים לדעת דין שמים, למה דווקא פלוני ופלוני נפטרו, אך לכל אלה שנפטרו יש זכות גדולה שבפטירתם גרמו שהאנשים שנשארו לחיות יפשטו במעשיהם ויתעוררו להודות לה'.

אנחנו חיים בדור של עשירות, וצריכים להבין, כמו שכתב בחובות הלבבות (שער עבודת האלקים פ"ו) - שמי שמקבל יותר טובות מאת הבורא ית' צריך 'שלם לו יותר'.

צריך תמיד לזכור שהכל מגיע מריבונו של עולם, פרנסה, רפואות, וכי', ועל הכל צריך לזכור להודות לו ית"ש.

לע"נ אסתר מזרחי בת יחזקאל וכתון ז"ל

נלב"ע ב' טבת ה'תש"פ. ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ ר' יצחק ב"ר נסים מזרחי ז"ל

נלב"ע י"ח תשרי ה'תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.